Riedsútstel

Ynformaasjekarrûsel	:	10 oktober 2024
Agindapunt	:	5
Status	:	Informerend/Vergaderstuk
Program	:	Programma 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en stedelijke vernieuwing
Ferfolch	:	Meningvormend 17 oktober 2024, agendapunt 10
Portefúljehâlder	:	Mevr. L. van der Tuin-Kuipers
Amtner	:	Dhr. M. Disco
Taheakke	:	1. Verkenning modellen welstandsadvisering
Saak- en stiknûmer	:	Z2024-02705 / S2024-17252

Underwerp
Deelname Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem en welstandsadvisering

Wy stelle jo foar 17 oktober 2024 mieningfoarmjend te besprekken:
De 'Verkenning modellen welstandsadvisering' en het standpunt van het college om *Welstand adviseringsvorm 1 - Gemeenschappelijke Regeling* te hanteren voor de welstandsadvisering en daarmee deel uit te blijven maken van de gemeenschappelijke regeling *'hûs en hiem, adviseurs omgevingskwaliteit'* en niet over te gaan tot uittreding.

Agindearring ynformaasjekarrûsel
Dit onderwerp is niet geagendeerd door de raad, maar staat onder de 'overige stukken' op de agenda, zodat inwoners erover kunnen inspreken.

Koarte gearfetting
De gemeenteraad heeft kenbaar gemaakt de positie/deelname van de gemeente Achtkarspelen aan de GR hûs en hiem evenals welstandsadvisering meningvormend te bespreken. In de huidige situatie wordt het welstandsadvies opgesteld/ingewonnen door/bij hûs en hiem waar wij als gemeente lid zijn van de gemeenschappelijke regeling *'hûs en hiem, adviseurs omgevingskwaliteit'.* In de verkenning modellen welstandsadvisering is een verkennend onderzoek gedaan naar de verschillende vormen van welstandsadvisering, bij welke partij het belegd kan worden en de (financiële) gevolgen van de betreffende vorm. De verschillende vormen van welstandsadvisering hebben ook wisselende gevolgen voor onder andere ambtelijke werklast evenals financiële gevolgen. Mocht de gemeente Achtkarspelen anders om willen gaan met welstandsadvisering evenals onze deelname aan de gemeenschappelijke regeling zal de raad hiertoe moeten beslissen.

Foech ried/kolleezje
De gemeenteraad is beslissingsbevoegd om uit de gemeenschappelijke regeling hûs en hiem te stappen. Daarnaast is de gemeenteraad bevoegd om te besluiten tot de aanwijzing van een specifieke partij die de welstandsadvisering kan doen voor de gemeente Achtkarspelen.

Ynlieding
Voor de inwerkingtreding van de omgevingswet heeft de gemeenteraad op 23 november 2023 besloten om hûs en hiem als adviescommissie ruimtelijke kwaliteit aan te wijzen. Ten aanzien van de invoering van de omgevingswet en de aanpassing van de Wgr (Wet gemeenschappelijke regeling) heeft de gemeenteraad op 20 juni 2024 ingestemd met een wijziging van de gemeenschappelijke regelingstekst. Naast ons zijn 16 andere Friese gemeenten lid van de GR hûs en hiem. Dat wil zeggen dat enkel Tytsjerksteradiel binnen Friesland geen lid is van de GR en dus hun welstandsadvies op een andere manier opstelt. Binnen Friesland is er dus (nog steeds) consensus dat de gemeenschappelijke regeling de meest werkbare oplossing is om de welstandsadvisering te beleggen.
Vanuit de raadswerkgroep Omgeving en daaropvolgend de gemeenteraad is de wens ontstaan om de positie/deelname van de gemeente Achtkarspelen ten opzichte van de gemeenschappelijke regeling hûs en hiem meningvormend te bespreken. De (financiële) gevolgen van een mogelijke uittreding zijn voor dit meningvormende stuk nader onderzocht. In bijlage 1 worden de overwegingen nader uiteengezet. Mocht de gemeente Achtkarspelen uit de regeling willen treden moet dat vóór het eind van het jaar dat voorafgaat aan de uittreding kenbaar worden gemaakt aan de gemeenschappelijke regeling.

Histoarje
Op 4 juli 2024 is er een werkgroep omgeving sessie geweest waar dit onderwerp kort behandeld is.

Te berikken effekt
Duidelijkheid van de gemeenteraad over onze positie ten opzichte van welstandsadvisering evenals onze deelname aan de gemeenschappelijke regeling *'hûs en hiem, adviseurs omgevingskwaliteit'*.

Arguminten
In bijlage 1 zijn de verschillende welstandsadviseringsvormen verder uiteengezet met daarbij de overwegingen en gevolgen. Het college is er een voorstander van om onderdeel uit te blijven maken van de GR hûs en hiem (*Welstand adviseringsvorm 1)*. Hieronder samengevat de overwegingen.

1. *Ervaren en breed inzetbare adviescommissie*
   De externe partij hûs en hiem is een organisatie die zich sinds 1925 bezighoudt met advisering omtrent kwaliteit van de gebouwde omgeving. Hierdoor is er veel kennis en kunde aanwezig bij de externe adviescommissie vanuit verschillende expertises (architectuur, landschapsarchitectuur, stedenbouwkunde en monumentenzorg). Hierdoor is de partij breed inzetbaar en zorgt hiermee voor een gedragen en weloverwogen advisering waarbij er gebruik kan worden gemaakt van kennis en kunde welke niet als zelfstandige functie binnen de gemeente geplaatst kan worden. Ook ten aanzien van de initiatiefnemers is de inzet van een externe derde partij een waardevolle onafhankelijke overweging ten aanzien van de bouwplannen. Door bijna 100 jaar ervaring in welstandsadvisering zal deze partij ook sneller en efficiënter kunnen werken betreffende de welstandsadvisering.

2. *Beperkte ambtelijke inzet/last ten behoeve van welstandsvergaderingen*
   Door het aanwijzen van een externe adviescommissie zal de ambtelijke organisatie geen aanvullende werklast krijgen (met bijbehorende fte-behoefte en/of prioritering). Het is een vaste taak welke belegd is bij de externe partij die zij heeft te vullen conform de overeengekomen afspraken.

De ambtelijke inzet blijft beperkt tot het, namens de gemeente, voorzitten van de vergaderingen door één ambtenaar van vergunningverlening voor 1 dagdeel per 2 weken en incidenteel één ambtenaar van stedenbouw indien er initiatieven worden behandeld met een voorgeschiedenis of aanvullende context.

3. *Zeer beperkte ambtelijke inzet/last ten behoeve van secretariële ondersteuning en archivering*
   Wanneer men kiest voor een uittreding zullen er extra taken voor de ambtelijke organisatie bijkomen. Taken zoals de beoordeling, het archiveren, opstellen van adviezen, versturen van adviezen, up-to-date houden van kennis op alle eerder genoemde taken, overleggen, opstellen van jaarverslagen etc. zullen terugvallen op de ambtelijke organisatie.
   In het huidige takenpakket en beschikbare fte-ruimte is hier geen ruimte voor. Bij een externe adviescommissie ligt het gehele takenpakket bij de partij in kwestie, samen met de bijbehorende verantwoordelijkheid om deze taakstelling te halen.

4. *Onafhankelijk advies*
   Doordat de adviserende partij een externe partij is, is er sprake van een onafhankelijke advisering ten aanzien van het bouwplan. Het advies van de adviescommissie is op basis van de welstandsnota die is vastgesteld door de gemeenteraad. Daarmee wordt er al binnen de door de gemeente gestelde kaders gewerkt. Doordat de adviescommissie geen onderdeel is van de ambtelijke organisatie is er te allen tijde sprake van een onafhankelijke advisering waardoor de toetsing van het bouwplan niet onderhevig is aan andere belangen of (ambtelijke) afwegingen.

5. *Kostenneutraal*
   Voor de deelname aan de gemeenschappelijke regeling heeft een deelnemend lid geen kosten. Mochten er financiële tegenvallers zijn in de organisatie die niet door de algemene reserve gedekt kunnen worden, kunnen er wel kosten worden verhaald op de deelnemende leden. Dit heeft echter in de afgelopen jaren nog nooit plaatsgevonden. Voor de advisering hanteert hûs en hiem tarieven die jaarlijks of tweejaarlijks worden geïndexeerd. De kosten voor advisering worden 1-op-1 verhaald op de aanvragers van initiatieven waardoor dit kostenneutraal is voor de gemeente. Mocht er gekozen worden voor uittreding, zal de schatting zijn dat de (incidentele) kosten rond de € 195.000 zijn voor de gemeente Achtkarspelen. Een exact bedrag wordt nader bepaald middels een uittreedplan opgesteld door een onafhankelijke deskundige partij conform Artikel 38 & 38a van de Gemeenschappelijke Regeling. Daarbovenop komen de (structurele) jaarlijkse extra formatiekosten voor het aanstellen van de extra fte's om de vrijgekomen extra taken op te vangen.

Alternativen
1. Wél uit de gemeenschappelijke regeling treden zoals benoemd in adviseringsvorm 2, zie bijlage.
2. Niet uit de gemeenschappelijke regeling treden, maar bepaalde activiteiten onder de verantwoordelijkheid van een ambtelijk advies laten vallen, conform adviseringsvorm 3, zie bijlage.
3. Niet uit de gemeenschappelijke regeling treden, maar bepaalde activiteiten onder de verantwoordelijkheid van een ambtelijk advies laten vallen evenals bepaalde activiteiten onder de verantwoordelijkheid van een externe commissie bestaande uit bewoners/belanghebbenden en/of professionals, conform adviseringsvorm 4, zie bijlage.
4. Een tussenvorm van bovenstaande alternatieven en het voorgestelde advies.

Kanttekenings/risiko's
Andersoortige bedrijfsvoering en/of een sterk verminderde vraag naar adviezen organisatiebreed is en blijft een risico van lidmaatschap van de gemeenschappelijke regeling. Als lid van de gemeenschappelijke regeling is er via het algemeen en dagelijks bestuur wel sturing te geven op de bedrijfsvoering.

Finânsjes
Onderdeel uit blijven maken van de gemeenschappelijke regeling 'hûs en hiem, adviseurs omgevingskwaliteit' heeft geen verdere financiële gevolgen bij eenzelfde bedrijfsvoering en vraag naar adviezen als in de huidige situatie. Bij financiële tegenvallers zal eerst gekeken worden naar de algemene reserve voordat alle deelnemers van de regeling worden aangesproken voor een bijdrage om de begroting sluitend te maken.
Mocht er uiteindelijk gekozen worden voor uittreding, wat niet de voorkeur heeft van het college, zullen de kosten rond de € 195.000 zijn voor de gemeente Achtkarspelen. De daadwerkelijke kosten worden in samenwerking met een externe adviseur bepaald middels een uittreedregeling. Daarnaast komen er ook structurele kosten bij voor een verruiming van de fte-ruimte. De mate van fte-verruiming is afhankelijk van de gekozen welstands-adviseringsvorm. Deze structurele kosten zullen volgens de schatting op jaarbasis tussen de € 38.500 en € 76.750 liggen.

Kommunikaasje
Het college brengt de gemeenschappelijke regeling 'hûs en hiem, adviseurs omgevings-kwaliteit' op de hoogte van de uitkomsten van het debat.

Ferfolchtrajekt
Het vervolgtraject is afhankelijk van het debat in de raadsvergadering. Mocht blijken dat de voorkeur van de raad uitgaat naar uittreding uit de regeling, zal het formele besluit van de uittreding aan de gemeenteraad worden aangeboden in de raadsvergadering eind dit jaar.

Buitenpost, 17 september 2024

Het college van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen,

secretaris, burgemeester,

dhr. mr. M.P. de Jong dhr. mr. O.F. Brouwer